

Мавзу: Сув омборларининг асосий хусусиятлари

Режа

1. Ўрта Осиё ва Ўзбекистондаги иқлим шароитлари, суғорма ер дехкончилиги мавжудлиги.
2. Сув омборларини қурилиш тарихи.
3. Сув омборларининг асосий хусусиятлари, туркумланиши, классификацияси.

* Орол денгизи ҳавзасида жойлашган давлатлар

суғорма ер дехқончилигини мавжудлиги

Биринчи босқич: Неолитдан бронза охиригача суғоришни лиман усулини ривожлантириш ва сувдан фойдаланишга кўникмалар даври. Будаврда тоғ олди водийларида ва дарё ўзанини ёзда қуриб қолган жойларида дехқончилик қилинган

Иккинчи босқич: эрамиздан III ва IV даврларга оид бўлиб, бунда кичик суғориш тармоқларига ўтиш, сув ҳавза ва кичик тўғонлар барпо этилган

Бўзсув, Солар, Эски анҳор, Туяторттор каналлари (Я.Ғуломов маълумотлари) қурилган.

Сув омборларини қурилиш тарихи

IX-XI асрларда каналларни нивелирлаш асбоблари (Абу Райхон Беруний, «Ўтган авлодлар эсдаликлари») ишлатиб келинган, гидротехник иншоотларни техник ҳолатини кузатиш, сув ўлчаш (Аҳмад ал Фарғоний) ишлари олиб борилган

Нуротада Хонбанди, Абдуллахонбанди сув омборлари ва бошқа бир қанча иншоотлар қурилган

1941-1950 йилларда Каттақўрғон, Касонсой, Қамашини сув омборлари.

1951-1960 йилларда Учқизил, Куюмозар, Дегресс, Тошкент, Чимқўрғон сув омборлари.

1961-1970 йилларда 5та, 1971-1980 йилларда 12 та сув омбори.

*** Сув омборларининг вазифаси ва таснифи**

Сув сақлаш ва оқим ҳажмини ростлаш мақсадида барпо этилган сунъий сув ҳавзаси сув омбори деб аталади. Њоаіе оүйеаа, оіааі еаеаоіеаа оіеааеаіеаа еіеіі аадааеааі еіоіо ъоа ііаіде аүеаае.

Њоа ііаідеадеіеіа оодеаде

Њоа ііаідеаде оіоіеэ еүдеіеае, ъоаіе оүйеаа оадооадеіеаде, оүйіеіеіа қодеееае оіоееаде аүеэ÷а қоееаае аооохаадаа аадаае іоіеі

і÷ек ъоа ііаідеаде

іек ъоа ііаідеаде

Ааіаае ъоа ііаідеаде

Оүйіеэ ъоа ііаідеаде

Соа ѡақеаіааеаі еаооа-е÷еэ еаеаеа, оаааоаадеаа еедаае

Оүйіеэ ъоа ііаідеаде

Іаіеіеэ, еүй÷еэеэ хіеаадаа ъоа ііаідеаде аао, аао аіаеэіеаа оүйі қодеа еүеэ аеааі ааоіі үоееаае. Ао оееаае ъоа ііаідеаде үіа еүй оаоқаеааі аа оаек оүаеаеаеаа оеаоіеіа ахаіеүоде аоаа еаооа.

Түйіеао аааеаіеаа еүа:

Соа ѡаохеіе еүоадеаа іүеаеаіааі оүйіеао. (үіаоаодеа, аао, ааі ъоа іеа іақіааеадеаа қодееае)

Соаіе оүйеаа аа аао, ікеіеіе аіоқадеа іақіааеаа қодееааі оүйіеао.

Њоа ііаідеаде аеіеааеа үоіеаа еүа

Ўаі ъоа ііаідеаде

Қуулма ъоа ііаідеаде

